

Warszawa, 20 lipca 2016 r.

DP-IV-MJ-024-229/16

Pan

Grzegorz Bierecki

Przewodniczący senackiej Komisji

Budżetu i Finansów Publicznych

Szanowny Panie Przewodniczący

W nawiązaniu do pisma z dnia 8 lipca 2016 r. (znak: BPS/KBFP/042/005/16) dotyczącego projektu uchwały Senatu RP wzywającej Komisję Nadzoru Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Prokuratora Generalnego do wyeliminowania z obrotu prawnego, na terenie RP umów kredytowych indeksowanych w walucie obcej lub denominowanych w walucie obcej, zawierających w swojej treści niedozwolone klauzule umowne (druk senacki nr 218), przedstawiam następujące stanowisko Narodowego Banku Polskiego.

Zdaniem NBP, w pierwszej kolejności należy podnieść potrzebę doprecyzowania treści uchwały. W jej obecnym brzmieniu nie jest bowiem jasne, czy wyeliminowanie z obrotu prawnego oznaczać powinno doprowadzenie do takiego stanu prawnego, w którym – niezależnie od zastosowanego rozwiązania – nastąpi wygaśnięcie umów zawierających w swej treści klauzule abuzywne, czy też doprowadzenie do stanu, w którym jedynie klauzule te uznane zostaną za nieobowiązujące we wszystkich zawartych umowach, np. bez przeprowadzenia indywidualnej kontroli sądowej

1/3

tych umów. Zwrot „*wyeliminowanie z obrotu prawnego*” może też wskazywać, że oczekiwanym skutkiem realizacji projektowanej uchwały jest doprowadzenie do zmian o charakterze normatywnym tzn. w praktyce interwencję ustawodawcy. Tytuł i treść projektowanej uchwały, w ich aktualnym brzmieniu, mogą także być rozumiane jako wezwanie do podjęcia czynności zmierzających do wypowiedziania określonych zawartych już umów, jednak – jak się wydaje – rozbiegałoby się to z zasadniczą intencją projektodawców, tj. wyeliminowaniem z obowiązujących kontraktów klauzul niedozwolonych (jedynie konkretnych wadliwych postanowień). Z uwagi na powyższe, zarówno tytuł jak i pozostały tekst projektu wymagają doprecyzowania w ten sposób, aby niewątpliwa pozostała istota formułowanego przekazu i wskazywane cele, które powinny zostać osiągnięte.

W tym miejscu warto zauważyć, że w polskim systemie prawnej ochrony konsumentów istnieje już mechanizm eliminacji z obrotu prawnego klauzul abuzywnych na drodze kontroli abstrakcyjnej i incydentalnej – system ten zbliżony jest do tych stosowanych w innych krajach UE. Dodatkowo mechanizm ten został wzmocniony za sprawą nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w której m.in. uproszczono procedury decyzyjne i zwiększono uprawnienia Prezesa UOKiK.

Niezależnie od oceny aspektów prawnych propozycji treści uchwały Senatu oraz jej uzasadnienia, i o ile wnioski dotyczące powszechności stosowania kwestionowanych klauzul okazałyby się prawdziwe, podkreślenia wymaga, że konsekwencje finansowe „*wyeliminowania z obrotu prawnego*” na masową skalę omawianych umów – w scenariuszu najbardziej negatywnym z perspektywy stabilności systemu finansowego – mogłyby być podobne do przewalutowania na złote kredytów indeksowanych do walut obcych po kursie z dnia udzielenia kredytu i dalszym oprocentowaniem ich według stopy procentowej właściwej dla waluty obcej. W takim wypadku banki poniosłyby natychmiastowe straty finansowe, których wielkość zależałaby od różnicy między kursem aktualnym w momencie przewalutowania a kursem, przy jakim kredyt był zaciągnięty. Mogłoby to destabilizować polski system finansowy, prowadząc zarówno do kryzysu bankowego, jak i załamania na rynku walutowym. Te dwa negatywne kanały oddziaływania wzmacniałyby się wzajemnie, a ich negatywne sprzężenie prowadziłyby nieuchronnie do poważnego kryzysu gospodarczego.

W ramach powyższego scenariusza prawdopodobne byłyby też istotne negatywne konsekwencje dla finansów publicznych. Poza obniżeniem ratingów i wzrostem kosztów obsługi długu publicznego oraz spadkiem wpływów podatkowych, Skarb Państwa

mógłby być narażony na koszty związane z prawdopodobnymi skutkami wywołanego proponowanymi działaniami kryzysu bankowego (wypłata depozytów gwarantowanych, konieczne dokapitalizowanie banków) oraz roszczeń odszkodowawczych ze strony zagranicznych inwestorów.

Reasumując, przyjęcie przedmiotowej uchwały Senatu wzywającej do generalnego wyeliminowania z obrotu prawnego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej umów kredytowych indeksowanych w walucie obcej lub denominowanych w walucie obcej, zawierających w swojej treści niedozwolone klauzule umowne, oznaczałoby w praktyce, że wzywa ona do podjęcia niezwykle ryzykownej i, w opinii NBP, kryzysogennej decyzji o przymusowym przewalutowaniu odpowiednich kredytów. Wskutek materializacji takiego scenariusza wystąpiłyby dramatycznie wysokie koszty dla gospodarki, w tym także bezpośrednie koszty finansowe dla budżetu państwa.

Niezależnie od powyższego, pokreślić należy, że ocena możliwości wykonania projektowanej uchwały uzależniona jest od tego, jak w jej treści doprecyzowany zostanie oczekiwany skutek jej realizacji. Ocena ta powinna zostać dokonana przez instytucje do których jest adresowana.

Z poważaniem,
